

Seat No.

Total No of Pages: 2

B.A. (Part-I) (Semester-I) (CBCS)
Examination March/April, held in May, 2023.
Economics (Optional) (Paper No.: I) (Repeater)
Indian Economics
Sub.Code: 71230

Day and Date: Friday, 31-05-2023

Total Marks: 50

Time: 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

सूचना:- १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शीवितात गुण दर्शीवितात

प्रश्न १) योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

१० गुण

१) देशाकडे पुरेशी ..... नसेल तर त्याचा विकास होणार नाही.

अ) भांडवल ब) तंत्रज्ञान क) साधनसामग्री ड) वरील सर्व

२) भारतीय दारिद्र्याची संकल्पना .....यांनी मांडली.

अ) महात्मा गांधी ब) दादाभाई नौरोजी क) अमर्त्य सेन ड) यापैकी नाही.

३) भारत हा .....कटिबंधातील प्रदेश आहे.

अ) शीत ब) उष्ण क) यापैकी नाही ड) वरील सर्व

४) .....हेच लोकसंख्या वाढीचे कारण व परिणाम आहे.

अ) बेरोजगारी ब) दारिद्र्य क) निरक्षरता ड) वरील सर्व

५) भारताचा लोकसंख्यावाढीचा दर चीनपेक्षा .....आहे.

अ) कमी ब) जास्त क) मध्यम ड) यापैकी नाही

६) सध्या ..... राज्याची लोकसंख्या सर्वात कमी आहे.

अ) उत्तर प्रदेश ब) गुजरात क) मेघालय ड) सिक्किम

७) भारतातील ग्रामीण भागामध्ये राहणाऱ्या लोकसंख्याचे प्रमाण .....आहे.

अ) जास्त ब) कमी क) मध्यम ड) वरील सर्व

८) एकाच वेळी सापेक्षतेने विकसित आणि मागासलेल्या राज्यांचे अस्तित्व म्हणजे.....होय.

अ) विभागीय असमतोल ब) श्रीमंती क) गरीबी ड) वरील सर्व

९) ज्या लोकांची उत्पादन क्षमता शून्य असते ती बेरोजगारी म्हणजे .....होय .

अ) छुपी बेरोजगारी ब) ऐच्छिक बेरोजगारी क) हंगामी बेरोजगारी ड) वरील सर्व

१०) .....हे बेरोजगारी वाढीचे महत्वाचे कारण आहे

अ) रोजगाराचा अभाव ब) कमी उत्पन्न क) लोकसंख्या वाढ ड) वरील सर्व

प्रश्न २) टिपा लिहा (कोणतेही चार)

२० गुण

- १) समावेशक वृद्धीचे निकष
- २) सापेक्ष दारिद्र्य व निरपेक्ष दारिद्र्य
- ३) शाश्वत विकास
- ४) भारतातील आर्थिक विषमतेची कारणे
- ५) भारतातील जन्मदर व मृत्युदराची कारणे
- ६) मानवी विकास निर्देशांकाचे मापन

प्रश्न ३) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

१० गुण

अ) भारतीय अर्थव्यवस्थेतील संरचनात्मक बदलाची चर्चा करा.
किंवा

ब) भारतातील बेरोजगारीचे कारणे स्पष्ट करा.

प्रश्न ४) अ) भारतीय लोकसंख्येची प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

१० गुण

किंवा

ब) विभागीय असंतुलन म्हणजे काय? त्याची कारणे कोणती?

*****